

Владимир Коларић¹
Завод за проучавање културног развојка, Београд

ПОЕТИКА НЕВИДЉИВОГ

(Драган Димчић, *Између светова*, Београд:
Дом културе Студентски град, 2018)

Књига *Између светова* (Београд, Дом културе Студентски град, 2018) доцента на катедри за монтажу Факултета драмских уметности Универзитета уметности у Београду Драгана Димчића настала је на основу циклуса предавања под називом „Декодирање”, који је аутор одржао у Дому културе Студентски град и састоји се од пет есеја посвећених по једном филмском редитељу.

Редитеље који су предмет есеја (Дејвид Линч / David Lynch, Теренс Малик / Terrence Malick, Николас Роуг / Nicolas Roeg, Дејвид Кроненберг / David Cronenberg и Алехандро Ходоровски / Alejandro Jodorowsky) аутор је одабрао према сродности, односно на основу личних афинитета, али и према могућности да на основу анализе њихових поетика изрази сопствено схватање филма, који би, према Димчићевим речима, требало да тежи „сталном преиспитивању природе света у којем живимо и трагању за скривеним везама видљивог и невидљивог дела наше егзистенције”.

У том смислу, наслов књиге упућује како на самосвојне ауторске светове представљених стваралаца и често скривену нит која их повезује у њиховој способности да филмским језиком изразе „невидљиве” и „скривене” аспекте нашег света и нашег постојања – а која свакако сведочи о неким важним могућностима филма – тако и на сложено схватање света и човека у делима разматраних аутора, који се често сагледавају управо у укрштању различитих „светова”, односно различитих нивоа стварности.

Есеји су писани конкретно и сажето и не теже нити томе да представљају преглед целокупних опуса заступљених редитеља нити да дају

1 vladimirkolaric75@gmail.com

универзалан кључ за тумачење њихових поетика – прегледна и сведена нарација усмерена је излагању проблематике која највише интересује аутора, а коју он јасно назначавачу у кратком предговору.

Анализе филмова и ауторских поетика поткрепљене су изјавама самих редитеља, секундарном литературом посвећеном њиховим опусима или општијим проблемима филма и уметности и упућивањем на интертекстуалне везе унутар или изван ауторских опуса, па и унутар и изван самог филмског медија. Ипак, ова књига не тежи да задовољи епистемолошке и методолошке захтеве научног текста, нити су њен циљ теоријска уопштавања која би могла да допринесу уочавању научној провери подложне законитости разматраног феномена. Ово је књига образованог практичара, која у духу „херојских периода” мишљења и писања о филму покушава да изрази лични доживљај и виђење најважнијих могућности филма као уметности и медија, бринући се при томе да надахнутост не прерасте у произвољност, а „поезија” не поништи логичку аргументацију.

На тај начин, Димчићев приступ би се најлакше могао одредити као „поетички”, који тежи уочавању и издвајању начина на који анализирају аутори граде особене поетичке светове, уз естетички и онтолошки мотивисано интересовање за природу филма, која филм чини оним што јесте, као и за однос филма према реалности.

Интересантно је – и с обзиром на ауторову примарну професију монтажера очекивано – да Димчић могућностима филма да изрази невидљиво не приступа са становишта истраживања могуће иконичности саме филмске слике као слике у покрету, што је све чешћа тенденција нарочито код религијски освештених аутора, него са становишта његове монтажне природе.

Аутори о којима пише и које воли Димчић пре свега су креатори особених поетичких светова и визија, али који не разарају наративне и кинестетичке постулате „главног тока” у историји филма, нити граде на априорним и задатим координатама засноване конструкције, односно поетским средствима материјализоване илустрације апстрактних идеја или идеологија. Њихови филмови су, напротив, тајне и загонетке, како за гледаоца тако и за саме ауторе, привлачни, подстицајни и несводиви позиви на храбро суочавање са собом и са светом у коме никакви брзи

ни лаки одговори нису ни могући ни пожељни јер се иза таквих по правилу крије манипулација.

Њихови филмови, на начин на који их Димчић види, обавезују на лични однос, искуство и доживљај, и њихова лепота је управо у томе да се оно што имају да „кажу” може рећи само на начин на који је „казано” и само уметношћу и медијем којим је казано. С обзиром на неизвесну судбину филма у будућности, или бар онаквог филма каквог смо га – баш зато што је филм и колико је филм – волели и желели, ова књига може да пробуди једну дозу пријатне сете, коју осетимо пред оним што је лепо и што нам значи, а што пролази. Али може и да нас покрене на акцију, верујући да су људи и њихова стваралачка воља ипак јачи од сваке технологије и сваког „духа времена”.

Књига *Између светова* Драгана Димчића има 99 страна, опремљена је црно-белим фотографијама из анализираних филмова и сваки есеј праћен је списком коришћене литературе и филмографијом дугометражних играних филмова. Уредник издања је Игор М. Тохољ.

Димчићеву књигу свакако треба препоручити како стручњацима тако и љубитељима филма, као добар пример стручне есејистичке прозе, која на подстицајан начин приступа не само неким од најзначајнијих аутора у новијој историји филма, него и самом филму као таквом, његовим изражајним могућностима и оном што га чини различитим од других уметности и медија, и што га, најзад, чини битним за наше животе.

